

God man för ensamkommande barn

Överförmyndarnämnden

SOLNA STAD

För ensamkommande barn som kommer till Sverige ska en god man förordnas av överförmyndaren. Gode mannens uppdrag är att vara i vårdnadshavares och förmyndares ställe. Det betyder att den gode mannen har rätt och skyldighet att bestämma i alla frågor som rör barnets angelägenheter, personliga såväl som ekonomiska och rättsliga.

Lagen om god man

Lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn reglerar när en god man ska förordnas för ensamkommande barn som kommer till Sverige utan vårdnadshavare eller annan vuxen som trätt i vårdnadshavares ställe.

Detsamma gäller för barn som har haft en vårdnadshavare i Sverige, men där denne försvunnit, avlidit eller på annat sätt inte kan utöva vårdnaden eller förmynderskap. Lagen omfattar inte de barn som har uppehållstillstånd när de anländer till Sverige.

Uppdraget för god man

Att vara god man för ensamkommande barn innebär att företräda barnet i både vårdnadshavares och förmyndares ställe. Det betyder att den gode mannen har rätt och skyldighet att bestämma i alla frågor som rör barnets angelägenheter, personliga såväl som ekonomiska och rättsliga. Den gode mannen fungerar som en spindel i nätet och ska se till att barnet får en bra första tid i Sverige.

Det är ett temporärt uppdrag som ska upphöra när barnet får uppehållstillstånd eller varaktigt har lämnat landet. Godmanskapet upphör automatiskt vid 18 år.

God man har ingen försörjningsplikt gentemot barnet och ansvarar inte heller för den faktiska vården. Det ansvaret har familjehemmet eller HVB-boendet, i sista hand

God man för ensamkommande barn

Överförmyndarnämnden

socialnämnden. Samma regler enligt socialtjänstlagen (SoL) som gäller för placerade barn gäller även för de ensamkommande barnen.

Gode mannens uppgifter

- **Träffa barnet och boendet för en presentation och etablera ett förtroende.**

→ Gode mannen bör berätta om sitt uppdrag och vad en god man kan, får och ska göra för barnet. Beroende på barnets ålder, mognad och hälsotillstånd ska gode mannen informera barnet om hur asylärendet går till, vilka myndighetskontakter som kommer att ske, om boende, skola och hälsoundersökning.

- **Genom uppvisande av det registerutdrag gode mannen erhåller från överförmyndaren meddela socialtjänst, boende, skola (om barnet redan går i skolan, annars vid inskrivningen) med flera om sitt uppdrag.**

→ Gode mannen har genom sitt ställföreträdarskap rätt att ta del av information som rör barnet och ska bli informerad om och har rätt och bör delta i möten m.m. gällande barnet. Det är viktigt att gode mannen har ett nära samarbete med både barnet, boendet och socialtjänsten samt övrig personal som arbetar med barnet/ungdomen.

- **Ansöka om asyl/uppehållstillstånd hos Migrationsverket**

→ Om det offentliga biträdet inte redan ansökt om uppehållstillstånd för barnet ska den gode mannen se till att det blir gjort. Gode mannen bör därför omgående ta kontakt med det offentliga biträdet. Barnet har rätt att få sin sak prövad i Sverige även om den gode mannen anser att möjligheterna att få asylansökan beviljad är små. Det är den gode mannens ansvar att bevaka att det offentliga biträdet för barnets talan. Vid avslagsbeslut i asylfrågan kan den gode mannen lämna fullmakt till advokat att företräda barnet vid en eventuell överklagande.

- **Företräda barnet (gentemot t.ex. Migrationsverket, socialtjänsten, polis m.m.), samt att närvara vid besök på Migrationsverket, hos socialtjänsten och med det offentliga biträdet.**

→ Den gode mannen har både rätt och är skyldig att bestämma i frågor som rör barnets angelägenheter. Vid varje tillfälle som en myndighet ska träffa barnet har gode mannen rätt att närvara. Ett barn under 18 år är underårigt och har rätt att ha en ställföreträdare vid sin sida. Myndigheter kan inte åberopa sekretess gentemot gode mannen. Gode mannen kan dock ge sitt samtycke till att barnet får ha ett enskilt samtal med t.ex. en socialsekreterare.

God man för ensamkommande barn

Överförmyndarnämnden

- **Tillsammans med socialtjänsten besluta i frågor gällande boende för barnet.**

→ Det är gode mannen som har det avgörande inflytandet över frågan om barnets boende. Detta gäller dock först när barnet placerats i en anvisningskommun. Har gode mannen en annan uppfattning än socialtjänsten i frågan om boende är det gode mannen som bestämmer.

- Ansöka om dagersättning för barnet från Migrationsverket.

- **Ansöka om andra bidrag för barnet, t.ex. klädbidrag, resebidrag, aktivitetsbidrag.**

→ Kontakta migrationsverket för att få veta vilka bidrag barnet kan ha rätt till.

- **Ansöka om plats på förskola/skola**

→ Ensamkommande barn Sverige har rätt att gå i skola. Gode mannen skall se till att barnet får möjlighet att gå i skolan. Gode mannen bör samråda med socialtjänsten om vilken skola som är lämplig för barnet, men det är gode mannen som har den slutliga bestämmanderätten.

- **Delta i utvecklingssamtal i skolan**

→ Om möjlighet finns även delta i föräldramöten. I utvecklingssamtalet och på föräldramöten får gode mannen information om barnets skolutveckling och aktuella aktiviteter.

- **Förvalta eventuella tillgångar, förmedla pengar, hjälpa till med att betala räkningar mm.**

→ Detta innebär även att gode mannen har ett ansvar att se till att barnets pengar går till avsett ändamål. Eftersom det finns riktlinjer för vad Migrationsverkets dagersättning ska gå till (kläder, skor, hygienartiklar, telefonsamtal m.m.) är det inte lämpligt att gode mannen lämnar över ersättningen till barnet så att barnet kan använda pengarna fritt

- **Redovisa uppdraget till överförmyndaren**

→ Gode mannen är enligt lag skyldig att inom två månader från den dag överförmyndaren beslutar om förordnandet lämna in en förteckning över barnets tillgångar och skulder. I de flesta fall har barnet inga tillgångar eller skulder men förteckningen måste ändå lämnas in. Gode mannen ska sedan varje år redovisa barnets ekonomi till överförmyndaren, om gode mannen inte erhåller en befrielse från att lämna årsredovisning. Gode mannen ska dock alltid ha god kontroll på barnets ekonomi och inte sammanblanda den med sin egen. Gode mannen ska även lämna in en redogörelse över uppdraget till överförmyndaren för att denne ska kunna granska arbetet och bestämma ett skäligt arvode. Om gode mannen har utfört

God man för ensamkommande barn

Överförmyndarnämnden

uppgifter som inte ingår i uppdraget kan gode mannen inte heller räkna med att få arvode för detta.

- **Bevaka att barnet får den tillsyn, sjukvård och tandvård barnet behöver.**
→ Asylsökande barn har rätt till hälso- och sjukvård inklusive barnpsykiatrisk vård och tandvård. Det är boendepersonal eller kontaktpersonen - inte den gode mannen - som följer med barnet till läkare eller olika fritidsaktiviteter o.s.v. Gode mannen ska dock bevaka att barnet får dessa behov tillgodosedda och kan därför ibland behöva närvara vid sådana besök.
- **Vid behov ansöka om stöd enligt socialtjänstlagen och LSS, t.ex. ansöka om kontaktperson för barnet.**
- **Medverka till kontakt med föräldrar och släktingar.**
- **Meddela folkbokföringen och överförmyndaren när permanent uppehållstillstånd erhållits.**
- **Meddela överförmyndaren om barnet flyttar, både inom och utom kommunens gränser.**
- **Gå igenom avslag på asylansökan med barnet och det offentliga biträdet.**

I gode mannens uppdrag ingår inte

- **Att sköta den dagliga omvårdnaden och tillsynen av barnet.**
- **Att försörja barnet. Det är inte tillåtet att sammanblanda sin egen och barnets ekonomi eller att skuldsätta barnet. Gode mannen får inte heller förskotta barnets utgifter.**
- **Att skjutsa barnet till och från olika aktiviteter eller besök, t.ex. till sjukhus eller tandläkare.**
- **Att handla åt barnet, t.ex. mat eller kläder mm.**
- **Att ingripa vid bråk eller andra konflikter på boendet.**
- **Att företräda barnet vid den rättsliga prövningen av asylfrågan, det är det offentliga biträdets roll.**

God man för ensamkommande barn

Överförmyndarnämnden

→ Det är det offentliga biträdet som fått uppdraget att företräda barnet i asylärendet. Gode mannen bör inte själv agera t.ex. genom att skicka in skrivelser till eller kontakta migrationsdomstolarna. Gode mannen bör dock ha en nära kontakt med biträdet.

Annat stöd för ensamkommande barn

Den gode mannen är den som ska se till att allt fungerar för barnet, men i uppdraget ingår till exempel inte att följa med till skolan eller till olika aktiviteter (se ovan). Dock kan barnet genom ett beslut om kontaktperson enligt socialtjänstlagen få hjälp med att ta del av olika aktiviteter.

Det är kontaktpersonen och inte den gode mannen som följer med barnet vid till exempel läkarbesök eller olika fritidsaktiviteter om inte personal på boendet gör det.

God man och sekretess

Att någon förordnats som god man medför inte att han eller hon omfattas av någon tystnadsplikt. Det ligger dock i uppdragets natur att den som är god man inte bör föra vidare något som barnet har berättat i förtroende eller föra vidare känslig information som kan skada barnet.

Avsaknaden av tystnadsplikt torde dock inte kunna åberopas som skäl för att förvägra den gode mannen att ta del av information om barnet eller att vara närvarande vid till exempel förhör. Viss information utgör närmast en förutsättning för att en god man ska kunna fullgöra sitt uppdrag.

Godmanskapet upphör

Vid följande situationer upphör godmanskapet:

- när barnets föräldrar kommit till Sverige och kan utöva vårdnaden och förmyndarskapet,
- barnet varaktigt lämnat Sverige,
- en särskilt förordnad vårdnadshavare utsetts,
- det är uppenbart att god man inte behövs.

Överförmyndaren beslutar om upphörandet. Godmanskapet upphör utan särskilt beslut när barnet fyller 18 år.

God man för ensamkommande barn

Överförmyndarnämnden

Ansökan om barnbidrag efter uppehållstillstånd

Barnbidraget är en socialförsäkringsförmån som tillkommer föräldrar eller särskilt förordnade vårdnadshavare. Bidraget är inte barnets pengar utan ska vara ett bidrag till den eller de som har den faktiska vården av barnet.

En god man är en juridisk ställföreträdare för barnet och har inte barnet i sin faktiska vård. Från den tid barnet fått uppehållstillstånd och blivit folkbokförd i Sverige fram till dess en särskild vårdnadshavare förordnas kan endast socialnämnden med stöd av 16 kap. 18 § socialförsäkringsbalken om det finns ”särskilda skäl” begära att barnbidraget betalas ut till ”någon annan lämplig person” eller nämnden själv.

Särskilt förordnad vårdnadshavare

Om ett barn har uppehållstillstånd när det kommer till Sverige gäller inte lagen om god man för ensamkommande barn.

I sådana fall ska socialnämnden väcka talan om, eller anmäla behov av, en särskilt förordnad vårdnadshavare hos tingsrätten.

Detsamma gäller för barn som har fått permanent uppehållstillstånd (PUT).